

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΓΙΑ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΝΕΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΤΗ CEDAW (ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ)

της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

Σημαντικό εμπλουτισμό του οπλοστασίου προστασίας των δικαιωμάτων της γυναίκας αποτελεί το Πρόσθετο Πρωτόκολλο, που ψηφίστηκε από την Επιτροπή της CEDAW, στις 12 Μαρτίου 1999.

Το Πρωτόκολλο αυτό θα ψηφισθεί και από τη Γενική Συνέλευση των Η.Ε. Στη συνέχεια, πρέπει να κυρωθεί και από κάθε χώρα-μέλος της CEDAW.

Με το πρόσθετο αυτό Πρωτόκολλο οι γυναίκες των χωρών που θα έχουν κυρώσει τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο θα έχουν δικαίωμα προσφυγής, για να δικάζονται οι υποθέσεις των παραβιάσεων της ισότητας των φύλων, όπως δικάζονται τώρα οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στις 13 Μαρτίου 1992 είχα προτείνει στην Επιτροπή της Θέσης της Γυναίκας των Η.Ε. στη Βιέννη, ως Πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών, την εισαγωγή ενός τέτοιου δικαιώματος προσφυγής. Τότε είχαν λίγο ξενισθεί. Έκτοτε, όμως, πήρε το δρόμο της η υπόθεση αυτή, και τώρα, μετά επτά ακριβώς χρόνια, οι γυναίκες αποκτούν πια το δικαίωμα να προσφεύγουν, για να βρουν το δίκιο τους σε διεθνές όργανο, μετά από την εξάντληση των εθνικών μέσων (όπως γίνεται και για το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου).

Το κείμενο του Σχεδίου του Πρωτοκόλλου είχε γίνει αντικείμενο φοβερών αντιδράσεων. Τελικά, όμως, ψηφίστηκε με καλή – όχι την άριστη – διατύπωση.

Εξ άλλου, αυτό το Πρωτόκολλο νομίζω ότι θα αποδειχθεί πολύ καλύτερο από το νέο κείμενο της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Δύο νέα άρθρα περιέχει η συνθήκη του Άμστερνταμ, που αφορούν την ουσιαστική ισότητα. Το ένα είναι το άρθρο 13, το οποίο λέει ότι απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, αναπηρίας κ.ά. Μας έχει βάλει μαζί με τους κάθε είδους ανάπηρους. Αυτό για μένα είναι λάθος. Και είναι λάθος για τον εξής λόγο. Οι διακρίσεις λόγω φύλου και οι φυλετικές διακρίσεις (ρατσισμός) είναι κυρίως διακρίσεις **εκ προκαταλήψεως, όχι δηλαδή διότι αντικειμενικά έχουμε κάποια μειονεξία** οι γυναίκες ή οι άλλης φυλής άνθρωποι, και μάλιστα μόνιμη. Ένας άνθρωπος τυφλός ή ένας εντελώς κουφός έχει δυστυχώς μια **αντικειμενική μειονεξία** και δεν αναμένουμε την αποκατάστασή τους. Επομένως, δεν συντρέχει περίπτωση να σταματήσουν γι' αυτούς κάποια στιγμή τα ειδικά θετικά μέτρα, οι προτιμήσεις και οι ποσοστώσεις.

Με άλλα λόγια, αφού εμείς οι γυναίκες δεν έχουμε καμιά μόνιμη μειονεξία απέναντι των ανδρών, δεν πρέπει αιωνίως να είμαστε προστατευμένες με δεκανίκια. Γι' αυτό, όταν παραγκωνισθούν οι προκαταλήψεις και αποκατασταθεί η ουσιαστική ισότητα, τα ειδικά θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών παύουν. Αντίθετα, ο κουτσός αναγκάζεται να είναι πάντα με δεκανίκια και δεν πρέπει να του τα αφαιρέσεις. Συνεπώς, το άρθρο 13 δεν έχει ικανοποιητική διατύπωση, αναμιγνύοντας κατηγορίες που χρειάζονται διαφορετική μεταχείριση.

Όσον αφορά το άρθρο 141, το οποίο ουσιαστικά μιλάει περί θετικών μέτρων (δεν τα λέει ακριβώς έτσι, αλλά ουσιαστικά αυτά εννοεί) αφορά μόνο τον τομέα της εργασίας. Και αυτό θεωρώ ότι δεν επιτρέπεται να συμβαίνει πια στην Ευρώπη. Διότι ως τώρα η ΕΟΚ ήταν μια οικονομική ένωση, τώρα είναι και πολιτική

ένωση. Ως πολιτική ένωση πρέπει να ενδιαφέρεται για την ισότητα και στα πολιτικά θέματα και σε όλους τους τομείς, όχι μόνο στην εργασία. Βεβαίως, θα εξαρτηθεί και από το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου πώς θα το ερμηνεύσει. Μπορεί να το ερμηνεύσει ευρύτερα. Αλλά εγώ δεν έχω εμπιστοσύνη στο Δικαστήριο του Λουξεμβούργου. Μετά την απόφαση Καλάνκε και όλες τις σχετικές, δεν έχω εμπιστοσύνη. Μάλλον στενεύει τα όρια της υποβοήθησης, με θετικά μέτρα, των γυναικών να προχωρήσουν, παρά τα διευρύνει. Εκεί βρισκόμαστε.

Γι' αυτό θεωρώ σημαντικότερο από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στη CEDAW, διότι αφ' ενός η CEDAW ρητά και ευρέως εισάγει τα θετικά μέτρα σε όλους τους τομείς, αφ' ετέρου με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αναθέτει την εξέταση των παραβάσεων των διατάξεων της στην πιο ουσιαστικά αρμόδια επιτροπή, που είναι ακριβώς η Επιτροπή αυτής της Σύμβασης. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Επιτροπή αυτή της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη των Διακρίσεων λόγω Φύλου απαρτίζεται από υψηλού επιπέδου εμπειρογνώμονες, ειδικές στα θέματα ισότητας των φύλων.

Εξ άλλου, ενώ η Συνθήκη του Άμστερνταμ αφορά μόνο τις γυναίκες των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η CEDAW αφορά τις γυναίκες όλων των ηπείρων, που έχουν την ιθαγένεια χωρών που κύρωσαν τη CEDAW και θα κυρώσουν το Πρόσθετο Πρωτόκολλο. Δηλαδή η CEDAW και το σχετικό Πρωτόκολλο είναι και πολύ ευρύτερης γεωγραφικής εφαρμογής.

Τώρα, όλες οι γυναικείες μη κυβερνητικές οργανώσεις πρέπει να πιέσουμε για την κύρωση του Πρωτοκόλλου αυτού από την Ελλάδα. Είναι βέβαιο ότι οι σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής, που θα δικάζει τις παραβιάσεις της ισότητας, θα σχηματίσουν διεθνή ερμηνεία για το δικαίωμα των γυναικών στην ουσιαστική ισότητα, σε όλα τα πεδία, για όλες τις χώρες του κόσμου που έχουν κυρώσει την CEDAW και θα κυρώσουν το Πρωτόκολλο αυτό¹.